

საპატიმრო გირაო როგორც აღკვეთის ღონისძიება სისხლის სამართლის პროცესში

მარიამ რუბაშვილი

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
სამართლის სკოლის ფაკულტეტზე სისხლის სამართლის მაგისტრის აკადემიური
ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად*

სამართლის სკოლა: სისხლის სამართლის სამაგისტრო პროგრამა

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ზაზა მეიშვილი, სამართლის დოქტორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2026

განაცხადი

„როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

მარიამ რუბაშვილი, 05.06.2026“

აბსტრაქტი

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2022 წლის 24 ივნისის გადაწყვეტილებით არაკონსტიტუციურად იქნა ცნობილი სსსკ-ის მე-200 მუხლის მე-6 ნაწილის ის ნორმატიული შინაარსი, რომელიც გამორიცხავდა მოსამართლის მიერ ბრალდებულის გირაოს შეტანამდე გათავისუფლებას.

აღნიშნული გადაწყვეტილების შედეგად, დაკავების ფაქტი საპატიმრო გირაოს გამოყენების სავალდებულო წინაპირობად აღარ განიხილებოდა. შესაბამისად, ბრალდებულის მიმართ გირაოს უზრუნველყოფის მიზნით პატიმრობის გამოყენების საკითხი, საქმის გარემოებათა ინდივიდუალურ შეფასებასა და მოსამართლის დასაბუთებულ გადაწყვეტილებას დაეფუძვნა. იმის გათვალისწინებით, რომ დღემდე საპატიმრო გირაო ერთ-ერთი ყველაზე ხშირად გამოყენებადი იძულების ღონისძიებაა, განსაკუთრებით აქტუალურია მისი სამართლებრივი და პრაქტიკული ასპექტების კვლევა.

ნაშრომის მიზანია დადგინდეს, თუ რა გავლენა იქონია საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებამ საპატიმრო გირაოს გამოყენების შემდგომი პრაქტიკის ჩამოყალიბებაზე.

კვლევაში გამოყენებული თვისობრივი მეთოდოლოგიის საფუძველზე, გამოიკვეთა, რომ სასამართლო განჩინებებში წარმოდგენილი დასაბუთება ხშირ შემთხვევაში ვერ აკმაყოფილებს ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციითა და ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართლით დადგენილ სტანდარტებს.

კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ სასამართლოები უმეტეს შემთხვევაში სათანადოდ არ ასაბუთებენ, თუ რა კონკრეტული გარემოებები და საფრთხეები განაპირობებს საპატიმრო გირაოს გამოყენების აუცილებლობას. ამასთან, სასამართლო განჩინებებში არ განიხილება როგორ შეესაბამება განსაზღვრული გირაოს ოდენობა ბრალდებულის რეალურ ფინანსურ შესაძლებლობებს. პრაქტიკის ანალიზმა აჩვენა, რომ სასამართლოები კვლავ შემოიფარგლებიან

სამართლებრივი ნორმებისა და ფუნდამენტური სამართლებრივი პრინციპების ზოგადი მითითებით საქმის გარემოებებზე მსჯელობისა და ანალიზის გარეშე.

შესაბამისად, კვლევაში გამოვლენილი პრობლემები ადასტურებს საპროცესო კანონმდებლობის შემდგომი დახვეწის აუცილებლობას ბრალდებულის თავისუფლების უფლების ეფექტურად დაცვის უზრუნველსაყოფად. ნაშრომში წარმოდგენილი რეკომენდაციები ემსახურება როგორც ბრალდებულის უფლებების დაცვის დამატებითი გარანტიების შექმნას, ისე საპატიმრო გირაოს ინსტიტუტის ადამიანის უფლებათ სტანდარტებთან შესაბამისობას.

საკვანძო სიტყვები: საპატიმრო გირაო; ფიზიკური თავისუფლების უფლება, განგრძობადი პატიმრობა, პროპორციულობის პრინციპი

Abstract

By its decision of June 24, 2022, the Constitutional Court of Georgia declared unconstitutional the normative content of Article 200, Paragraph 6 of the Criminal Procedure Code of Georgia , which precluded the judge from releasing an accused person prior to the payment of bail. Consequent to this ruling, the fact of arrest was no longer considered a prerequisite for the application of bail as a measure of criminal procedural coercion as a result, the issue of ordering detention to secure bail became entirely dependent on an individual assessment of the case circumstances and a reasoned judicial decision. Given that bail-cum-detention remains one of the most frequently applied preventive measures to date, an in-depth study of its application practice and the shortcomings identified in the process of its imposition acquires paramount importance.

The purpose of this study is to assess the impact of the decision of the Constitutional Court of Georgia on the subsequent practice of applying bail-cum-detention. Furthermore, the study aims to determine the extent to which the courts, in their rulings, provide adequate reasoning for the lawfulness of applying detention to secure bail on the one hand, and the reasonableness of the amount of bail imposed on the other.

The present study is based on qualitative research methodology. By employing doctrinal, descriptive-analytical, systemic, comparative-legal, evaluative, and historical-legal methods, it was revealed that the reasoning presented in judicial rulings, in many cases, fails to satisfy the standards established by the European Convention on Human Rights and the case-law of the European Court of Human Rights.

The study established that, in most instances, courts do not properly substantiate the specific circumstances and risks that necessitate the application of bail-cum-detention. Moreover, judicial rulings fail to address how the determined amount of bail corresponds to the actual financial capacity of the accused. The analysis of judicial practice demonstrated that courts still confine themselves to general references to legal norms and fundamental legal principles without discussing or analyzing the specific circumstances of the case.

Consequently, the problems identified in the study confirm the necessity of further refining the procedural legislation to ensure the effective protection of the accused's right to liberty. The recommendations presented in the paper serve both to establish additional guarantees for protecting the rights of the accused and to align the institution of bail-cum-detention with human rights standards.

Keywords: preventive measure; Right to liberty and security; Continued detention; Principle of proportionality.